

Wees alert op signalen van hechtingsproblematiek en trauma

Kinderen hebben minstens één persoon nodig met wie ze een gezonde hechtingsrelatie kunnen opbouwen. Iemand die er voor ze is, iemand die stress kan reguleren. Bij een trauma is een goede hechtingsrelatie nóg belangrijker. Helaas is slechts 7 procent van de kinderen in de hulpverlening goed gehecht. Gelukkig is herstel mogelijk, zowel bij een onveilige hechting als bij een trauma. Belangrijk is wel dat je er tijdig bij bent. Die boodschap kregen de aanwezigen tijdens de Aan Tafel ontbijtsessie over hechting en trauma op 13 december in Eindhoven.

Andjo Bruin is gezinsouder in dienst van Combinatie Jeugdzorg. Samen met haar man heeft ze een gezinshuis: naast hun vier eigen kinderen bieden ze onderdak aan twee kinderen die niet thuis kunnen wonen. Een van hen is een meisje van negen dat kampt met hechtingsproblemen. Het meisje kwam op anderhalf-jarige leeftijd bij hen in huis vanwege een crisisplaatsing. Andjo en haar man waren toen nog pleegouders in plaats van gezinsouders. Het kleine meisje gedroeg zich meteen alsof ze thuis was. “Wat opviel: als ze wakker werd uit haar middagdutje, dan ging ze stil in bed liggen wachten.” Later vertelde de moeder van het meisje, die depressief was, dat ze haar dochtertje soms gewoon in bed liet liggen. “Ze had geleerd haar behoefte niet meer kenbaar te maken.” Nog steeds is het meisje een op het eerste gezicht ongecompliceerd en vrolijk kind. “Maar als je dichterbij komt, merk je dat ze geen eigen ik heeft”, zegt Andjo. “Ergens mogen zijn en dan weer losgelaten worden. Dat kenmerkt haar leven.”

Still face experiment

Noortje van de Loo, orthopedagoog bij Amarant, toont twee filmpjes. Het ene laat zien hoe een pasgeboren baby rustig wordt bij het horen van de stem van haar vader. Hechting tussen ouders en kind begint al tijdens de zwangerschap.

Het andere gaat over het *still face experiment*. Te zien is hoe een kindje van een jaar overstuur raakt, als haar moeder niet reageert als gebruikelijk. Gedraagt moeder zich weer als altijd, dan is het meisje snel rustig.

Wisselwerking

“Hechting gaat om de wisselwerking tussen ouder en kind”, zegt Renée Sanders, orthopedagoog bij Amarant. Een stoornis bij het kind, zoals ASS, kan een goede hechting bemoeilijken. Ze noemt ook andere risicofactoren voor het ontwikkelen van een veilige hechting.

Aan de hand van een ervaringsoefening met iemand uit het publiek, laat Renée de verschillende hechtingsstijlen zien. Ook toont ze cijfers, waaruit onder meer blijkt dat slechts zeven procent van de kinderen in de hulpverlening veilig is gehecht. Allerlei signalen kunnen op onveilige hechting duiden. “Maar het is geen kwestie van afvinken: zijn alle factoren aanwezig? Zo ja, dan slecht gehecht”, zegt Renée.

Minimaal één hechtingsfiguur

Voor een veilige hechting heeft een kind minimaal één hechtingsfiguur nodig. Diegene moet sensitief en responsief zijn. En 30 procent van de interacties moet goed zijn afgestemd. Door een goede hechting leert een kind stress reguleren en basisvertrouwen opbouwen. Een goede hechting legt de fundamenten voor gezonde toekomstige relaties. Gelukkig kan een onveilige hechting kan worden bijgestuurd. “Maar het is een taai proces”, zegt Renée. Daarbij geldt: hoe eerder je erbij bent, hoe beter.

Ter introductie van de volgende spreker, gaat Renée in op de relatie tussen hechting en trauma. Een trauma levert stress op. Een veilige hechtingsfiguur kan die reguleren. Zijn ouders daartoe niet in staat, of leveren ze zelf stress op, dan is er een probleem.

PTSS

Lisette Kerssemakers, klinisch psycholoog en psychotherapeut bij GGZ Oost Brabant, gaat in op PTSS (Posttraumatische stressstoornis). Daarvan is sprake als een traumatische ervaring leidt tot een voortdurende activering van het stresssysteem. De ontwikkeling van een kind wordt ernstig gehinderd door chronische stress. Omdat het niet vanzelf overgaat, is het belangrijk signalen van een trauma vroeg te onderkennen. “Een vierjarig meisje dat is misbruikt, kan bijvoorbeeld terugvallen in zindelijkheid.”

Behandeling van een trauma is mogelijk. “We zorgen dat je niet steeds die stress ervaart, die bij dat moment van toen hoort.” Dat kan bijvoorbeeld met EMDR. Daarbij wordt de traumatische herinnering in eerste instantie geactiveerd. Bij jonge kinderen helpen ouders mee door het verhaal te vertellen. “Bij seksueel misbruik is dat heel moeilijk”, zegt Lisette. Een alternatief is de POPP-therapie, die ze ontwikkelde voor meisjes

van drie tot zes jaar. De kinderen projecteren hun eigen trauma op een pop, die vervolgens net zo vaak in bad gaat en pleisters krijgt opgeplakt totdat ie weer beter is.

Alert op signalen

Renée roept het voorliggend veld op alert te zijn op signalen van hechtingsproblematiek en trauma. En ze verzoekt bij twijfel altijd een behandelinstelling te consulteren. Bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling dient de (vernieuwde) meldcode te worden gevolgd. En voor wie meer wil weten over hechting en trauma, is er de Richtlijn problematische gehechtheid.

Tot slot is er ruimte voor het stellen van vragen. Zo vraagt iemand: “Moet je wachten totdat moeder is uitbehandeld voordat je een kind gaat behandelen?” Het antwoord luidt nee. Misschien is er een andere persoon in het leven van het kind die het kan opvangen

na een therapeutische sessie. Psycho-educatie helpt ook: moeder vertellen hoe een kind kan reageren op de therapie.

De op-een-na laatste vraag is voor Andjo: “Om welke reden heb je deze kinderen in huis genomen?” Ze vertelt hoe het gezinshuis voortkwam uit het pleegouderschap, wat een bewuste keuze was: “Het ging goed met ons gezin, we hadden voldoende geld. Waarom zouden we wat goed gaat voor onszelf houden?”

Meer informatie?

<https://www.combinatiejeugdzorg.nl/hulp-in-een-gezinshuis/>

<https://www.emdrkinderjeugd.nl/>

<https://www.ggzoostbrabant.nl/POPP>

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode>

<http://richtlijnenjeugdhulp.nl/problematische-gehechtheid/>

